

Mamlakatimiz Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishining ijobiy va salbiy jihatlari

Xalqaro Nordik Universiteti

Magistranti

Mujda Parwani

Saeedparvoni5@gmail.com

Anotatsiya

O'zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zo bo'lishi mamlakat uchun bir qancha ijobiy tomonlarni keltirishi mumkin. Birinchi navbatda, JSTga a'zo bo'lish O'zbekistonning xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu O'zbekiston tovarlari va xizmatlarini eksport qilish imkoniyatlarini kengaytirib, mamlakat iqtisodiyotini potentsial yuksaltirishi mumkin. Bundan tashqari, JSTga a'zolik savdo va investitsiyalar uchun yanada barqaror va bashorat qilinadigan muhitni ta'minlash orqali ko'pincha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni (TDI) rag'batlantiradi. Bu O'zbekistonga kapital oqimining oshishiga olib kelishi, iqtisodiy o'sish va rivojlanishni qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Bundan tashqari, JSTga a'zo bo'lish O'zbekistondan xalqaro savdo qoidalari va qoidalariga rioya qilishni talab qiladi. Bu mamlakatning savdo siyosati va amaliyotini yaxshilashga, uning boshqa davlatlar bilan savdo aloqalarida shaffoflik va prognozlilikka yordam berishi mumkin. Bundan tashqari, JSTga a'zolik odatda tariflar va kvotalar kabi savdo to'siqlarini qisqartirishni o'z ichiga oladi, bu esa o'zbek iste'molchilariga potentsial arzonroq narxlarda kengroq turdagi tovarlarga kirishni ta'minlash orqali foyda keltirishi mumkin.

Kalit so'zlar: *JST, O'zbekiston, transport koridorlari, savdo imkoniyatlari, ilg'or texnologiyalardan foydalanish, investitsion jozibadorlik, tashqi qarz, iqtisodiy siyosat.*

Kirish

Jahon Savdo Tashkiloti (JST) xalqaro tashkilot bo'lib, o'z a'zo davlatlari o'rtasida global savdoni rivojlantirish va osonlashtirishga qaratilgan. 1995-yilda tashkil etilgan JST 1947-yilda tuzilgan Tariflar va Savdo bo'yicha Bosh Bitimning (GATT) vorisi

hisoblanadi. Tashkilot shtab-kvartirasi Shveysariyaning Jeneva shahrida joylashgan bo'lib, hozirda 164 davlat a'zo.

JSTning asosiy vazifalari savdo kelishuvlari bo'yicha muzokaralar olib borish, a'zo davlatlar o'rtasidagi nizolarni hal qilish va savdo siyosatini kuzatishni o'z ichiga oladi. U global savdo qoidalarini shakllantirishda va uning barcha a'zolari uchun teng sharoitlarni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Tashkilotning asosiy maqsadi tariflar va kvotalar kabi savdo to'siqlarini kamaytirish va ochiq va adolatli savdoni rivojlantirishdan iborat. Bunga a'zo davlatlar savdo to'siqlarini kamaytirish va xalqaro savdo uchun umumiy qoidalarni o'rnatish uchun birgalikda ishlaydigan savdo raundlari deb nomlanuvchi muntazam muzokaralar orqali erishiladi.

JSTning eng muhim yutuqlaridan biri xalqaro savdoni tartibga soluvchi qoidalar va tamoyillarni belgilab beruvchi Jahon Savdo Tashkiloti Bitimining (JST) tuzilishidir. Ushbu qoidalar savdoning turli jihatlarini, masalan, tariflar, subsidiyalar va intellektual mulk huquqlarini qamrab oladi.

JSTda, shuningdek, a'zo mamlakatlarga savdo nizolarini majburiy va xolis jarayon orqali hal qilish imkonini beruvchi nizolarni hal qilish mexanizmi mavjud. Bu mexanizm savdo nizolarini kuch ishlatmasdan yoki iqtisodiy sanksiyalar qo'llamasdan adolatli va oshkora hal etilishiga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili

Germaniyaning Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zo bo'lishi Germaniya iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Germaniyaning iqtisodiy muvaffaqiyatining asosiy jihatlaridan biri bu uning eksportga yo'naltirilgan sanoati bo'lib, bu JST tomonidan katta ta'sir ko'rsatgan. Tashkilot Germaniyaga xalqaro bozorlarga chiqish, eksport tarmog'ini kengaytirish va savdo shartnomalari bo'yicha muzokaralar olib borish uchun platforma taqdim etdi. Natijada, Germaniyaning eksportga asoslangan iqtisodiyoti sezilarli o'sish va diversifikatsiyani boshdan kechirdi.

Germaniya Iqtisodiy Tadqiqotlar Instituti (DIW) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, Germaniyaning eksportga yo'naltirilgan sanoati JSTdan sezilarli foyda ko'rgan. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Germaniya eksportining yalpi ichki mahsulotga

nisbati 1995 yildagi 32 foizdan 2005 yilda 46 foizga, 44 foizga o'sgan.¹ Ushbu o'sishni xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatining oshishi va JST orqali yanada qulay savdo kelishuvlari bo'yicha muzokaralar olib borish qobiliyati bilan bog'lash mumkin.

Yaponiyaning Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zoliği ham ichki, ham xalqaro miqyosda muhim oqibatlarga olib keldi. Yaponiyaning JSTdagi ishtirokining ta'sirini turli iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy linzalar orqali tahlil qilish mumkin. Yaponiyaning JSTga a'zo bo'lishining asosiy oqibatlaridan ba'zilari:

Iqtisodiy ta'sir

Savdoni liberallashtirish: Yaponiyaning JSTga qo'shilishi savdoni erkinlashtirishga olib keldi, chunki u tariflarni va tarifsiz to'siqlarni kamaytirish majburiyatini oldi. Bu Yaponiyada xorijiy tovarlar va xizmatlar bozoriga kirishning ortishiga olib keldi.²

Qishloq xo'jaligi sektori: Yaponiyaning qishloq xo'jaligi sektori JSTga a'zo bo'lganligi sababli jiddiy o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Qishloq xo'jaligi subsidiyalari va tariflarining kamayishi mahalliy fermerlarga ta'sir qildi, bu esa import qilinadigan qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan raqobatning kuchayishiga olib keldi.

Ishlab chiqarish sanoati: Yaponiyaning ishlab chiqarish tarmoqlari ham JSTga a'zo bo'lgandan keyin qiyinchiliklar va imkoniyatlarga duch keldi. Ular yangi eksport bozorlariga chiqish imkoniyatiga ega bo'lishlari bilan birga, ular xorijlik ishlab chiqaruvchilar bilan ham teng sharoitda raqobatlashishlari kerak edi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI): JSTga a'zolik Yaponiyaga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimining ko'payishiga yordam berdi, chunki mamlakat bozori xalqaro investorlar uchun yanada ochiq va jozibador bo'ldi.

---

¹ DIW Berlin (German Institute for Economic Research). (2010). "Export-Oriented Industry in Germany: The Impact of World Trade Organization Membership." DIW Econ Papers, No. 1113.

World Trade Organization. (2019). "The World Trade Organization and the Environment." Accessed March 2021.

International Labour Organization. (2019). "World Employment and Social Outlook Trends 2019." Accessed March 2021.

² Japan External Trade Organization (JETRO): JETRO offers valuable insights into the economic impact of Japan's participation in the WTO.

Intellektual mulk huquqlari: Yaponiya intellektual mulk huquqlariga oid qoidalarni JST standartlariga moslashtirishi kerak edi, bu esa patentlar, savdo belgilari va mualliflik huquqlarini himoya qilishni kuchaytirdi.

Ijtimoiy va atrof-muhitga ta'siri

Iste'molchi tanlovi: Yaponiyadagi iste'molchilar savdoni liberallashtirish tufayli import qilinadigan tovarlarning kengroq turlaridan potentsial arzon narxlarda foydalanish imkoniyatini oshirdi.³

Mehnat bozori: Mehnat bozoriga ta'sir aralash edi, ba'zi tarmoqlar raqobat kuchayganligi sababli ish joylarini almashtirishni boshdan kechirdi, boshqalari esa yangi eksport imkoniyatlaridan foydalandi.

Atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalari: Yaponiyaning atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalariga uning JST bo'yicha majburiyatlari, xususan, ishlab chiqarish jarayonlari uchun ekologik standartlar va mahsulotni markalash talablari kabi sohalarda ta'sir ko'rsatdi.

Yana bir mamlakat, Qozog'istonning iqtisodiy o'sishi va rivojlanishiga uning JSTga a'zoliigi sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, tashkilotga qo'shilish to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TDI) ko'payishiga, texnologik taraqqiyotga va Qozog'iston mahsulotlari bozoriga kirishning yaxshilanishiga olib keldi.

Jahon banki tadqiqotiga ko'ra, Qozog'istonning YaIM o'sishi JSTga a'zo bo'lishdan oldingi yillarda o'rtacha 6,1 foizni tashkil etgan bo'lsa, a'zo bo'lganidan keyingi yillarda o'rtacha 8,5 foizga tezlashdi.⁴ Ushbu o'sishni jahon bozorlariga chiqish va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimining yaxshilanishi bilan bog'lash mumkin, bu esa mamlakat infratuzilmasini modernizatsiya qilish va innovatsiyalarni rivojlantirishga yordam berdi.

Bundan tashqari, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki tomonidan o'tkazilgan tadqiqot JSTga a'zolikning Qozog'iston eksportini diversifikatsiya qilishga ijobiy

---

³ Japan External Trade Organization (JETRO): JETRO offers valuable insights into the economic impact of Japan's participation in the WTO

⁴ World Bank. (2010). Kazakhstan's Economic Growth: The Role of Trade and Investment.

European Bank for Reconstruction and Development. (2012). Kazakhstan: Trade and Investment Liberalisation under the WTO

ta'sirini ta'kidladi. Mamlakat eksporti ko'proq diversifikatsiya qilindi va neft va gaz kabi tovarlarga kamroq bog'liq bo'ldi, bu umumiy iqtisodiy barqarorlikka hissa qo'shdi.

Qozog'istonning JSTga a'zo bo'lishi uning savdo rejimini sezilarli darajada liberallashtirishga olib keldi, chunki mamlakat boj to'siqlarini kamaytirish va savdoni buzuvchi siyosatni yo'q qilish majburiyatini oldi. Bu jahon bozorida Qozog'iston mahsulot va xizmatlari uchun bozorga chiqish imkoniyatini oshirdi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Savdo va Taraqqiyot Konferentsiyasi tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Qozog'istonning qishloq xo'jaligi, to'qimachilik va mashinasozlik kabi muhim tarmoqlardagi eksporti JSTga a'zo bo'lganidan keyin tezlashgan. Ushbu o'sishni savdo cheklovlarini olib tashlash va yanada shaffof va bashorat qilinadigan savdo siyosatini amalga oshirish bilan bog'lash mumkin.

Bundan tashqari, Osiyo taraqqiyot banki instituti tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Qozog'istonning JSTga a'zo bo'lishi eksport va import cheklovlarining pasayishiga olib keldi, bu esa mamlakatning umumiy savdo raqobatbardoshligini oshirdi.

Qozog'istonning JSTga a'zo bo'lishi, shuningdek, mamlakatda biznes muhiti va me'yoriy-huquqiy bazani yaxshilashga qaratilgan bir qancha muhim ichki institutsional islohotlarga olib keldi.

Xalqaro Valyuta Jamg'armasi tomonidan o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, Qozog'iston JST qoidalariga rioya qilish uchun o'zining huquqiy va institutsional bazasini takomillashtirishda sezilarli yutuqlarga erishdi. Bunga raqobat to'g'risidagi yangi qonunlarni qabul qilish, intellektual mulk huquqlarini himoya qilish, yanada shaffof va bashorat qilinadigan tartibga solish muhitini yaratish kiradi.

Bundan tashqari, Markaziy Osiyo-Kavkaz instituti va Ipak yo'lini o'rganish dasturi tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Qozog'istonning JSTga a'zoliqi hukumatni biznesni qo'llab-quvvatlovchi pozitsiyani egallashga undadi, bu esa mamlakatning sarmoyaviy muhitini yaxshilashga olib keldi.

Tahlil va natijalar

Jahon Savdo Tashkiloti (JST) davlatlar o'rtasidagi savdoni tartibga soluvchi xalqaro tashkilotdir. A'zo sifatida mamlakatimiz bir qancha ijobiy jihatlardan foyda ko'radi, jumladan:

Savdo imkoniyatlarini oshirish: JSTga a'zolik mamlakatimizga keng jahon bozoriga chiqish imkonini beradi, bu esa korxonalariga o'z imkoniyatlarini kengaytirish va eksportni ko'paytirish imkonini beradi. Bu iqtisodiy o'sish va ish o'rinlari yaratilishiga, shuningdek, boshqa a'zo davlatlar bilan savdo aloqalarining yaxshilanishiga olib kelishi mumkin.

Savdo to'siqlarini qisqartirish: JSTga a'zo bo'lish mamlakatimizdan tariflar va kvotalar kabi savdo to'siqlarini kamaytirishni va xalqaro savdo qoidalariga rioya qilishni talab qiladi. Bu halol raqobatni rag'batlantirib, korxonalarimiz uchun boshqa a'zo mamlakatlarga tovar va xizmatlar eksportini osonlashtiradi.

Nizolarni hal qilish mexanizmi: JST a'zo mamlakatlar o'rtasidagi savdo nizolarini hal qilish uchun platformani taqdim etadi. Tashkilotga qo'shilish orqali mamlakatimiz nizolarni hal etishning xolis va shaffof mexanizmiga ega bo'ladi, bu esa savdo bilan bog'liq muammolarni yanada samarali va samarali hal qilishga yordam beradi.

Ishonchni oshirish: JSTga a'zolik mamlakatimizning erkin va adolatli savdo amaliyotiga sodiqligini ko'rsatib, jahon miqyosida uning ishonchini oshiradi. Bu xorijiy investitsiyalarning ko'payishiga va xalqaro hamkorlikning mustahkamlanishiga olib kelishi mumkin.

Yangi texnologiyalar va bilimlarga ega bo'lish: JSTga a'zo bo'lish mamlakatimizni butun dunyodagi ilg'or texnologiyalar va innovatsion amaliyotlar bilan tanishtirish imkonini beradi. Bu turli tarmoqlarda ishlab chiqarish va raqobatbardoshlikni oshirishga olib kelishi, pirovardida iqtisodiyotimizga foyda keltirishi mumkin.

JSTga a'zo bo'lishning ko'plab afzalliklari bo'lsa-da, ba'zi bir kamchiliklari ham mavjud, jumladan:

Milliy suverenitetni yo'qotish: JSTga a'zo bo'lish mamlakatimizdan xalqaro savdo qoidalari va kelishuvlariga rioya qilishni talab qiladi. Bu bizning ichki iqtisodiyotimiz

manfaatlariga mos keladigan siyosatlarni amalga oshirish qobiliyatimizni cheklashi mumkin, chunki ular JST qoidalariga zid kelishi mumkin.

Kuchli mamlakatlarning ta'siri: JSTda savdo siyosati va muzokaralarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan bir nechta kuchli davlatlar hukmronlik qiladi. Mamlakatimiz ushbu davlatlar tomonidan bosimga duchor bo'lishi mumkin, bu esa milliy manfaatlarimizga mos kelmaydigan siyosatga olib kelishi mumkin.

Iqtisodiy zaiflik: JST a'zosi sifatida mamlakatimiz global iqtisodiy o'zgarishlar va savdo zarbalariga ko'proq duchor bo'ladi. Bu bizning iqtisodiyotimizni yanada beqaror va tashqi omillar ta'siriga moyil qilib qo'yishi mumkin.

Ijtimoiy va ekologik muammolar: JSTning asosiy e'tibori savdo va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga qaratilgan. Bu resurslardan foydalanishning ko'payishiga va atrof-muhitga mumkin bo'lgan zararga, shuningdek, ish joylarini almashtirish va daromadlar tengsizligi kabi salbiy ijtimoiy ta'sirlarga olib kelishi mumkin.

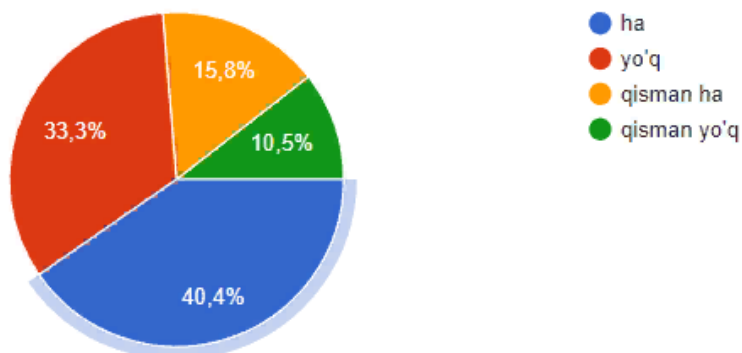
Proteksionizm uchun potentsial: JST erkin savdoni rivojlantirishni maqsad qilgan bo'lsa-da, a'zo mamlakatlar o'zlarining ichki sanoatlarini xorijiy raqobatdan himoya qilish uchun tashkilot qoidalari va nizolarni hal qilish mexanizmlaridan foydalanishi xavfi mavjud. Bu savdo urushlari va global savdoning pasayishiga olib kelishi mumkin.

✓ Shuningdek, ushbu mavzuga oid 50 va undan ortiq respondentlardan iborat bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnoma ishtirokchilari asosan Xalqaro Nordik Universiteti hamda Qo'qon Universiteti talabalari va hodimlari, xususan bir bir nechta iqtisodiy-moliyaviy, iqtisodiy-ijtimoiy sektorlar hodimlaridan tashkil topgan.

So'rovnoma natijalariga ko'ra:

O'zbekiston JST tashkilotiga a'zo bolishi to'g'rimi?

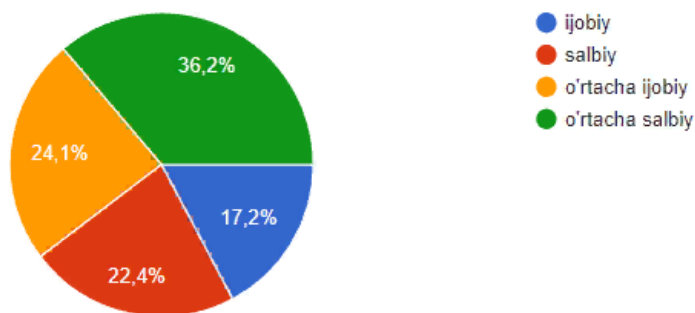
57 ОТВЕТОВ

Mamlakatimizning JST tashkilotiga a'zo bo'lishi haqidagi ushbu so'rovnomada, respondentlarning 40,4%i tashkilotga a'zo bo'lishni ma'qullashdi, 33,3% to'g'ri emasligini, 15,8% qisman to'g'riligini va 10,5% ishtirokchilar JSTga a'zo bo'lishlikni qisman no'to'g'ri deb ta'kidlab o'tishgan.

JSTga a'zo bo'lgandan so'ng, mamlakatimizdagi ichki ishlab chiqaruvchi korxonalar va kompaniyalarga qay darajada ta'sir qiladi?

58 ОТВЕТОВ

Mamlakatimizning JST tashkilotiga a'zo bo'lgandan so'ng, mamlakatimizdagi ichki ishlab chiqaruvchi korxonalar va kompaniyalariga qay darajada ta'sir ko'rsatishi haqidagi ushbu so'rovnomada, respondentlarning 17,7% ishtirokchilar ijobiy, 22,4%i salbiy, 24,1% ishtirokchilar o'rtacha ijobiy va 36,2% ishtirokchilar o'rtacha salbiy deb ta'kidlab o'tishgan.

Ushbu so'rovnomada 50dan ortiq respondentlar faol ishtirok etishdi. So'rovnoma natijalaridan shuni xulosa qilishimiz mumkinki, mamlakatimizning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishi uchun yetarlicha shart-sharoitlar mavjudligini aytishimiz

mumkin.(Ilova-1). Shuningdek, tashkilotga a'zo bo'lish natijasida jahon savdo aloqalarini yaxshilanishi, ichki ishlab chiqaruvchilarga sog'lom raqobat muhiti paydo bo'lishini, valyuta va soliq siyosatining mutadillashishi, shuningdek aholi turmush darajasiga ijobiy ta'sir qilishini ta'kidlab o'tishimiz mumkin.

Xulosa va takliflar

Mamlakatimiz Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lishi uchun bir nechta asosiy takliflarni keltirib o'tish lozim. Bular:

1-taklif: Iqtisodiy va savdo aloqalarini mustahkamlash

O'zbekiston Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zo bo'lish uchun avvalo boshqa a'zo davlatlar bilan mustahkam iqtisodiy va savdo aloqalarini o'rnatishi kerak. Bunga quyidagilar orqali erishish mumkin:

Qishloq xo'jaligi, to'qimachilik va energetika kabi turli sohalarga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni (TDI) rag'batlantirish.

Bozorga yo'naltirilgan islohotlarni amalga oshirish va savdodagi to'siqlarni, jumladan, tariflar va subsidiyalarni kamaytirish.

Intellectual mulk huquqlari, mulkiy huquqlar va mehnat huquqlarini himoya qilish bo'yicha huquqiy va me'yoriy bazani takomillashtirish.

2-taklif: JST tamoyillari va qoidalariga sodiqlik

O'zbekiston JST tamoyillari va qoidalariga sodiqligini namoyish qilishi kerak. Bunga quyidagilar orqali erishish mumkin:

Qishloq xo'jaligi to'g'risidagi bitim, Subsidiyalar va kompensatsiya choralari to'g'risidagi bitim va Intellectual mulk huquqlarining savdo bilan bog'liq jihatlari to'g'risidagi bitim (TRIPS) kabi JST kelishuvlarini qabul qilish va amalga oshirish.

Yangi savdo bitimlari bo'yicha muzokaralarda ishtirok etish va yangi qoidalar va standartlarni ishlab chiqish uchun JSTning boshqa a'zolari bilan ishlash.

Savdo bilan bog'liq har qanday nizolarni hal qilish va o'zaro manfaatli yechimlarni topish uchun JST a'zolari bilan muntazam muloqot va hamkorlik qilish.

3-taklif: Infratuzilma va transportni takomillashtirish

JST a'zolari bilan savdoni osonlashtirish uchun O'zbekiston o'zining transport infratuzilmasini, jumladan, avtomobil, temir yo'l va aeroportlarni yaxshilashga sarmoya kiritishi kerak. Bunga quyidagilar orqali erishish mumkin:

Transport tarmoqlarini modernizatsiya qilish va kengaytirish uchun infratuzilma loyihalariga xorijiy sarmoyalarni jalb qilish.

Yuklarning mamlakat ichida va chegaralar orqali uzluksiz harakatlanishini qo'llab-quvvatlash uchun samarali va ishonchli logistika tizimlarini ishlab chiqish.

Mintaqaviy savdo koridorlarini yaratish va transchegaraviy aloqani yaxshilash uchun qo'shni davlatlar bilan hamkorlik qilish.

4-taklif: Savdo salohiyati va malakasini oshirish

JSTga muvaffaqiyatli a'zo bo'lish uchun O'zbekiston o'zining savdo salohiyati va tajribasini oshirishi kerak. Buni amalga oshirish mumkin:

Savdo siyosati institutlarini mustahkamlash va savdo ma'lumotlarini tahlil qilish, savdo bitimlarini muzokaralar olib borish va savdo qoidalarini bajarish uchun malakali ishchi kuchini rivojlantirish.

Texnik yordam va ekspertizadan foydalanish uchun Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ) va mintaqaviy savdo uyushmalari kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish.

Jahon savdo tizimida samarali ishtirok etish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni shakllantirish uchun JSTning o'quv dasturlari va seminarlarida qatnashish.

Xulosa qilib aytganda, Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish O'zbekiston iqtisodiyoti uchun katta salohiyatli foyda keltiradi. Bu bozorga kirish imkoniyatlarini oshirishga, xalqaro savdo munosabatlarida huquqiy ishonchga, iqtisodiy islohotlarga, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga va salohiyatni mustahkamlashga yordam berishi mumkin. Qo'shilish bilan bog'liq muammolar mavjud bo'lsa-da, ularni puxta rejalashtirish, manfaatdor tomonlarni jalb qilish va maqsadli siyosat aralashuvi orqali hal qilish mumkin. Umuman olganda, JSTga a'zo bo'lish O'zbekiston uchun strategik qadamdir, chunki u jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashish va xalqaro savdo hamkorligidan foyda olishga intiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. DIW Berlin (German Institute for Economic Research). (2010). "Export-Oriented Industry in Germany: The Impact of World Trade Organization Membership." DIW Econ Papers, No. 1113.
2. World Trade Organization. (2019). "The World Trade Organization and the Environment." Accessed March 2021.
3. International Labour Organization. (2019). "World Employment and Social Outlook Trends 2019." Accessed March 2021.
4. World Trade Organization (WTO): The official website of the WTO provides comprehensive information on Japan's membership and its implications.
5. Japan External Trade Organization (JETRO): JETRO offers valuable insights into the economic impact of Japan's participation in the WTO.
6. The Economic Consequences of Membership in the World Trade Organization: A Review - This scholarly publication provides an in-depth analysis of the economic consequences of various countries' membership in the WTO, including Japan.
7. World Bank. (2010). Kazakhstan's Economic Growth: The Role of Trade and Investment.

8. European Bank for Reconstruction and Development. (2012). Kazakhstan: Trade and Investment Liberalisation under the WTO.

9. United Nations Conference on Trade and Development. (2010). Kazakhstan: Trade Policy Review.

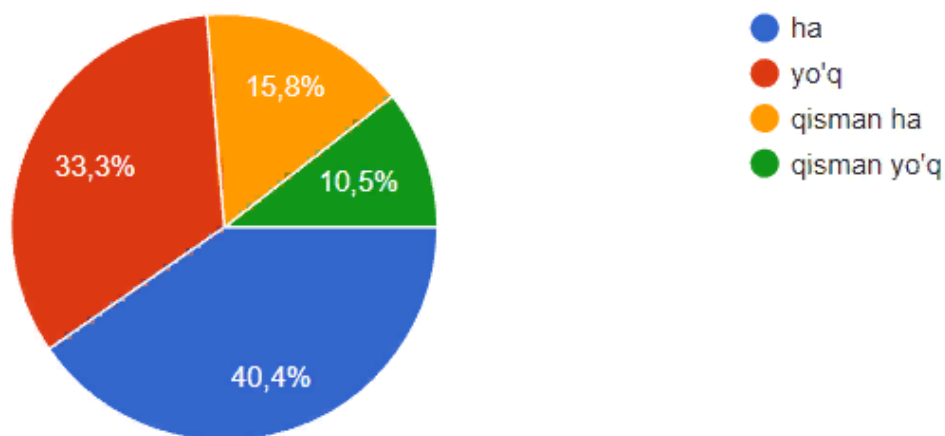
10. Asian Development Bank Institute. (2010). Kazakhstan's WTO Accession: Impact on Trade and Investment.

11. International Monetary Fund. (2010). Kazakhstan: The Economic Impact of WTO Membership.

Ilova-1. Mamlakatimizning Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lishining tamoyillari.

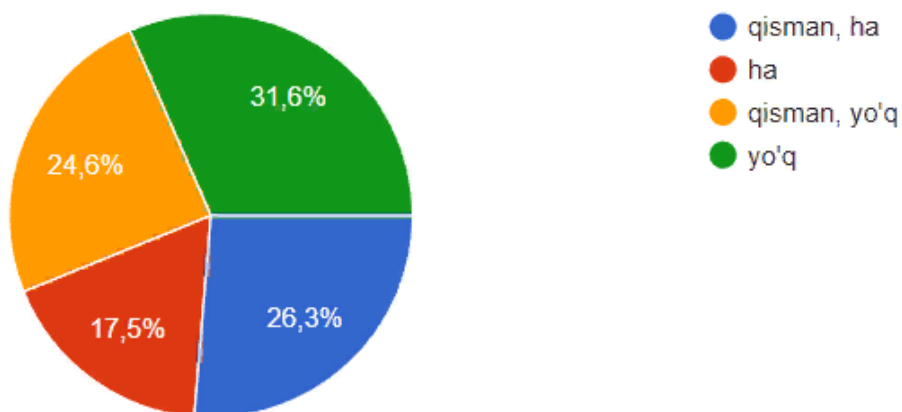
O'zbekiston JST tashkilotiga a'zo bolishi to'g'rimi?

57 ОТВЕТОВ

JST ga a'zo bo'lgan mamlakatlarda savdo aloqalari yaxshilanishi mumkinmi?

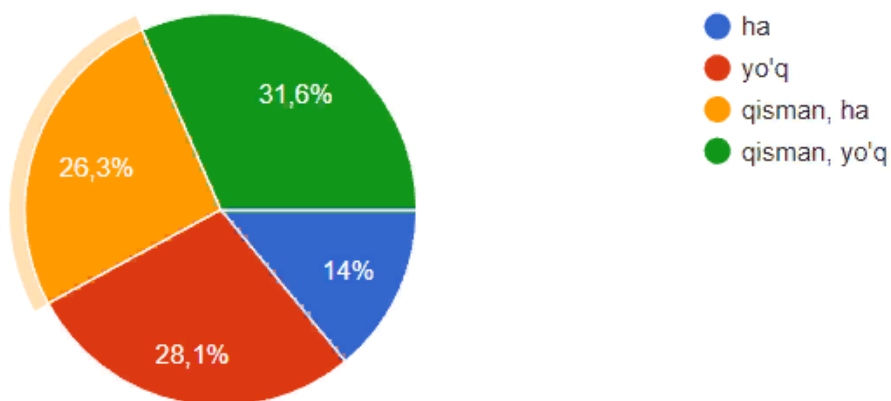
57 ответов

Parwani

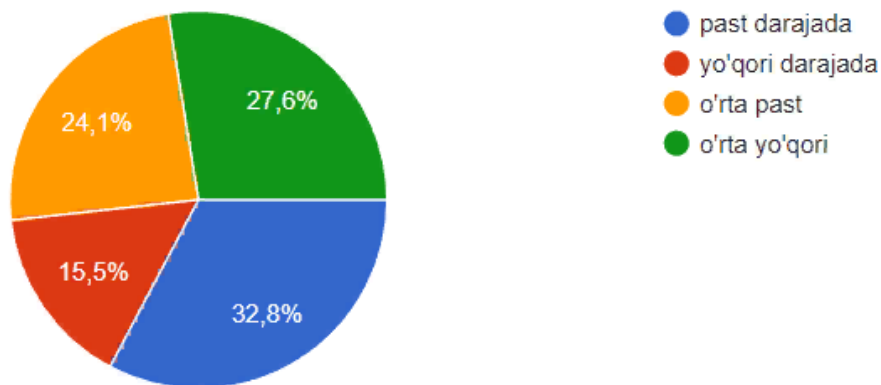
JSTga a'zo bo'lishning salbiy taraflari mavjudmi?

57 ответов

JSTga a'zo bo'lganda, Konglomeratlar kichik kompaniyalarga qay darajada ta'sir ko'rsata oladi?

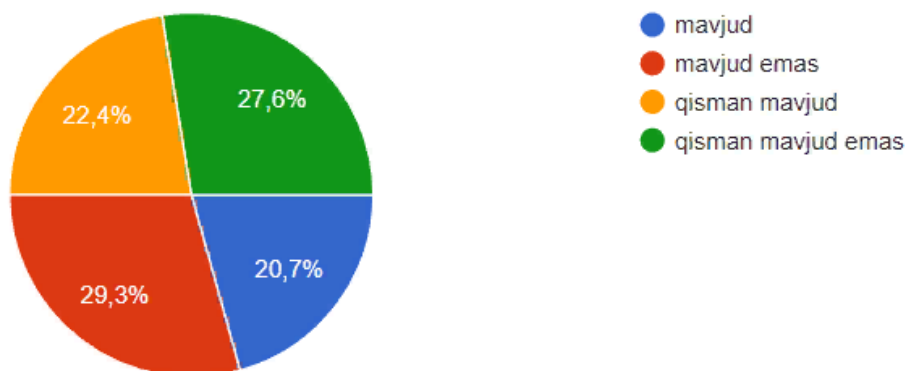
58 ответов

ida Parwan

Mamlakatimizda JSTga a'zo bo'lish uchun barcha shart-sharoitlar mavjudmi?

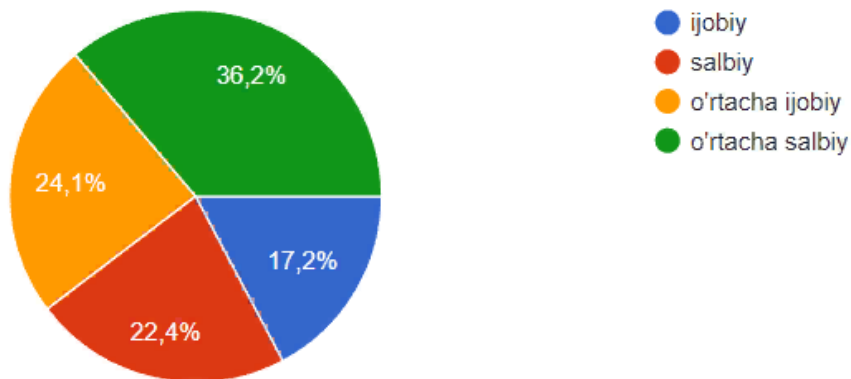
58 ответов

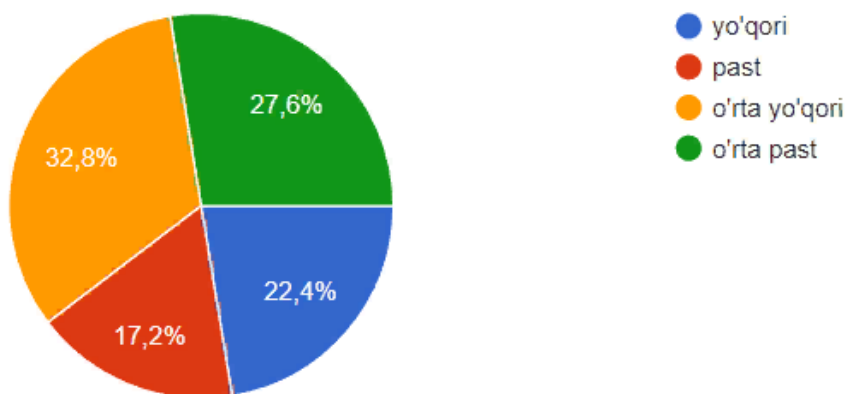
JSTga a'zo bo'lgandan so'ng, mamlakatimizdagi ichki ishlab chiqaruvchi korxonalar va kompaniyalarga qay darajada ta'sir qiladi?

58 ОТВЕТОВ

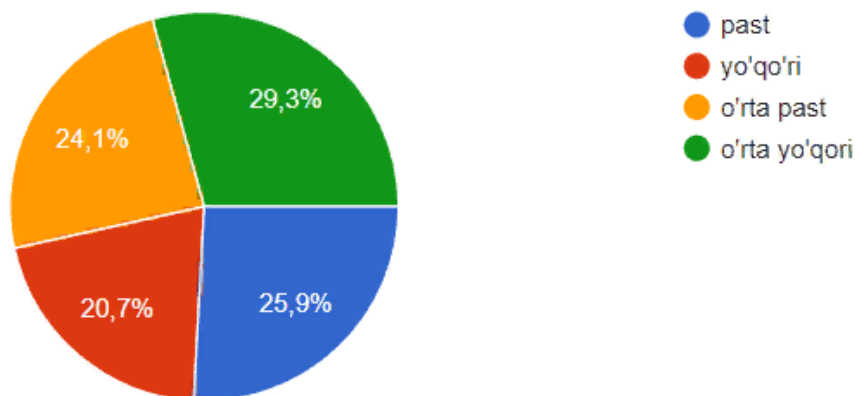
JSTga a'zo bo'lgandan so'ng, soliq hamda valyuta siyosatida o'zgarishlar qay darajada kuzatilishi mumkin?

58 ОТВЕТОВ

Xalqaro tashkilotga a'zo bo'lish, aholi turmush darajasiga qay darajada ta'sir ko'rsatadi?

58 ответов

<https://docs.google.com/forms/d/13s2YMqI0VwSNzQMaKB2jzMoeflPn5S1RfCWvHXUksw/edit>

Mujda Parwana